

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absolute Income Hypothesis)

John Maynard Keynes เชื่อว่าในระบบเศรษฐกิจที่ผู้บริโภคมีเสรีภาพในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่ตั้งใจไว้ของครัวเรือนในงวดเวลาหนึ่งจะถูกกำหนดโดยระดับรายได้สมบูรณ์ในงวดเวลานั้น โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทั้งนี้รายได้ดังกล่าวควรเป็นรายได้ประชาชาติที่สุทธิหลังหักภาษีแล้ว (เป็นรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง) อาจเขียนในรูปของสมการแสดงความสัมพันธ์แบบง่าย ๆ ของการบริโภคได้ว่า

$$C = f(y)$$

$$C = a + bY ; a > 0 ; 0 < b < 1 \dots\dots\dots (1)$$

โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค

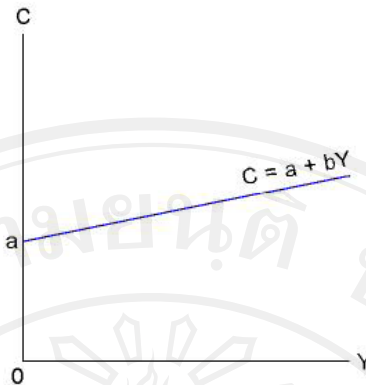
a คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในกรณีที่ยังไม่มีรายได้

(autonomous consumption expenditure : แม้ว่าบุคคลจะยังไม่มีรายได้ (Y=0) แต่เพื่อความอยู่รอดก็ยังคงต้องกินต้องใช้)

b คือ ค่า Marginal Propensity to Consume (MPC)

Y คือ ระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายใช้สอยได้จริง

สามารถนำสมการ (1) มาแสดงโดยรูปที่ 2.1 ได้ดังนี้

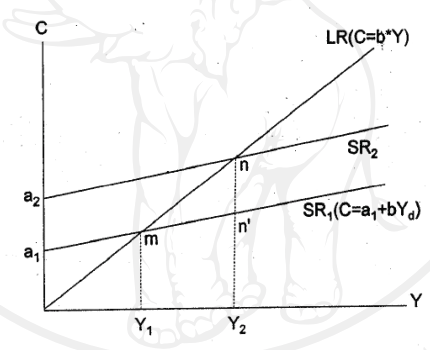
รูปที่ 2.1 แสดงสมมติฐานรายได้สมบูรณ์และฟังก์ชันการบริโภค

ทฤษฎีการบริโภคตามแนวคิดของ Keynes ได้รับการยอมรับจากนักเศรษฐศาสตร์มหภาคในสมัยนั้นอย่างมากอย่างไรก็ตามมันยังคงถูกใช้ในการศึกษาณช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง (cross-section studies) เท่านั้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 สมมติฐานของ Keynes ได้รับความนิยมน้อยลงเนื่องจากฟังก์ชันการบริโภคของ Keynes ไม่สามารถพยากรณ์พฤติกรรมการบริโภคของประชาชนได้โดยที่นักเศรษฐศาสตร์คิดว่าเมื่อสงครามสิ้นสุดลงการใช้จ่ายของรัฐบาลจะลดลงทำให้เศรษฐกิจเข้าสู่ภาวะตกต่ำและการบริโภคของครัวเรือนก็จะอยู่ในระดับต่ำแต่ในความเป็นจริงระดับการบริโภคของภาคเอกชนกลับเพิ่มขึ้นมากเพราะในช่วงที่เกิดสงครามผู้บริโภคมียรายได้เพิ่มขึ้นจากการใช้จ่ายของรัฐบาลและเก็บออมไว้ในรูปทรัพย์สินที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เมื่อสงครามสิ้นสุดจึงได้นำมาใช้ในการบริโภคทำให้ทราบว่าทรัพย์สินมีความสัมพันธ์ต่อระดับการบริโภคเช่นเดียวกับรายได้

Simon Kutznets ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ของประเทศสหรัฐอเมริกาโดยใช้ช่วงเวลาของข้อมูลในการศึกษาที่ยาวนานขึ้นพบว่าฟังก์ชันการบริโภคมีลักษณะเป็นเส้นตรงออกจากจุดกำเนิดคือ $C = b \cdot Y$ แตกต่างจากเส้นการบริโภคตามสมมติฐานของ Keynes และปฏิเสธสมมติฐานของ Keynes ที่ว่าค่า Average Propensity to Consume (APC) มากกว่า Marginal Propensity to Consume (MPC) โดยพบว่าการบริโภคกับระดับรายได้มีความสัมพันธ์ที่เป็นสัดส่วนกันคือ $APC = MPC = b$

จากการที่ผลการศึกษาของ Kutznets ขัดแย้งกับแนวความคิดของ Keynes ทำให้นักเศรษฐศาสตร์คนอื่น ๆ หันกลับไปพัฒนาทฤษฎีการบริโภคขึ้นใหม่ เพื่อให้สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ได้ดียิ่งขึ้น ในจำนวนนี้นักเศรษฐศาสตร์ที่นิยมตามแนวคิดของ Keynes ก็ได้พยายามหาเหตุผลมาสนับสนุนให้ทฤษฎีตามแนวคิดของ Keynes ยังคงสอดคล้องกับ

ผลการศึกษาของ Kutznets อยู่ โดยเห็นว่าเส้นการบริโภคของ Keynes เป็นเส้นการบริโภคระยะสั้น ในขณะที่การศึกษาของ Kutznets เป็นเส้นการบริโภคระยะยาวที่ลากออกจากจุดกำเนิด ซึ่งในระยะยาวนั้น เส้นการบริโภคระยะสั้นจะเคลื่อนตัวสูงขึ้นจากตำแหน่งเดิมทั้งเส้น (shift) ทั้งนี้อาจเนื่องจากสาเหตุอื่น ๆ เช่น การขยายตัวของชุมชนเมือง การพัฒนาทางด้านการผลิตและการตลาดของสินค้าใหม่ ๆ การสูงขึ้นของจำนวนและอายุของประชากร การเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศที่สูงขึ้น ฯลฯ การเลื่อนสูงขึ้นของเส้นการบริโภคระยะสั้นนี้เองที่ทำให้ค่า Average Propensity to Consume (APC) ไม่ลดลงแม้ว่าระดับรายได้จะสูงขึ้น ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่าง C และ Y ตามเส้นการบริโภคระยะยาว จะทำให้ค่า Average Propensity to Consume (APC) เท่ากับค่า Marginal Propensity to Consume (MPC) ด้วย เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นสามารถแสดงโดยรูปที่ 2.2 ได้ดังนี้

รูปที่ 2.2 แสดงเส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์

จากรูปที่ 2.2 กำหนดให้การบริโภคเดิมอยู่ที่จุด m บนเส้นการบริโภคระยะสั้น SR_1 และในระยะยาวเส้นการบริโภคเลื่อนสูงขึ้นเป็นเส้น SR_2 เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นจาก Y_1 เป็น Y_2 การบริโภคจะไม่เพิ่มขึ้นเป็นจุด n' แต่จะเพิ่มไปอยู่ที่จุด n เนื่องจากเส้นการบริโภคได้เปลี่ยนแปลงไปค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภคจึงไม่ลดลงเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น นั่นคือค่า Average Propensity to Consume (APC) เท่ากับค่า Marginal Propensity to Consume (MPC) ดังนั้นในระยะยาวการบริโภคจะอยู่บนเส้นการบริโภคในระยะยาว

การออม (Savings) หมายถึงรายได้ส่วนที่เหลือจากการบริโภคมาเก็บออมไว้ดังนั้นจึงสามารถเขียนความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$S = f(Y)$$

$$S = Y - C$$

โดยที่ S คือปริมาณการออม Y คือรายได้ C คือค่าใช้จ่ายในการบริโภค
ค่า APS หรือ Average Propensity to Save คือค่าความโน้มเอียงเฉลี่ยในการออมโดยที่
 $APS = S/Y$ บอกให้ทราบว่า การออมเป็นสัดส่วนเท่าใดของระดับรายได้แต่เนื่องจาก $C = a + bY$
ดังนั้นเมื่อแทนค่า C จะได้ว่า

$$S = Y - a - bY \text{ หรือ}$$

$$S = -a + (1 - b)Y$$

ค่า $(1 - b)$ คือค่า MPS เรียกว่าความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการออม (Marginal Propensity to Save) หมายความว่า การออมจะเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดเมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไป 1 บาท

2.1.2 สมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis)

James S. Duesenberry เชื่อว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สัมบูรณ์ตามแนวคิดของ John Maynard Keynes เท่านั้นแต่จากการที่มนุษย์มีพฤติกรรมการเลียนแบบในการบริโภคของสังคม (demonstration effect) จึงทำให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคควรจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมด้วยกล่าวคือครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วต่ำกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีสัดส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคต่อรายได้ค่อนข้างสูงนั่นคือค่า APC (Average Propensity to Consume : ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) สูง ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของครัวเรือนจะพยายามรักษาระดับของการบริโภคให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ยของคนในสังคมส่วนครัวเรือนที่มีระดับรายได้ซึ่งเปรียบเทียบแล้วสูงกว่าระดับรายได้โดยเฉลี่ยของคนในสังคมมีแนวโน้มที่ครัวเรือนเหล่านี้จะมีค่า APC ต่ำ ทั้งนี้เพราะครัวเรือนในกลุ่มนี้จะมีระดับของการบริโภคสูงอยู่แล้วดังนั้นจึงสามารถที่จะทำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคโดยจัดสรรเงินจากรายได้เพียงส่วนน้อยก็พอเพียงสำหรับการบริโภคสินค้าและบริการให้ใกล้เคียงกับระดับการบริโภคโดยเฉลี่ย

ของคนในสังคมได้แล้วนอกจาก Duesenberry จะเชื่อว่าการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคขึ้นอยู่กับระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้โดยเฉลี่ยของสังคมแล้วเขายังเชื่ออีกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดปัจจุบันยังขึ้นอยู่กับระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาก่อนๆอีกด้วยทั้งนี้เพราะครัวเรือนที่มีระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและระดับรายได้อยู่ในระดับหนึ่งแล้วจะเป็นการยากที่จะทำให้เขาลดระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคให้ต่ำกว่าเดิมเมื่อระดับรายได้เปรียบเทียบกับระดับรายได้ที่เคยได้รับสูงสุด (previous peak income) แยกค่า APC จึงสูงขึ้นตามแนวความคิดนี้จะได้สมการของค่า APC คือ

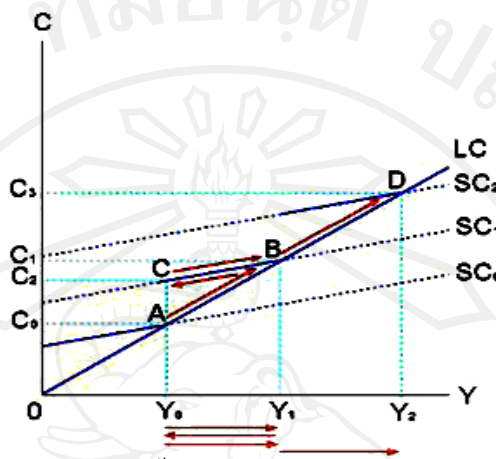
$$APC = c - dY/Y_p$$

$$C/Y = c - dY/Y_p \dots \dots \dots (2)$$

โดยที่ C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค c คือค่า APC
 Y คือ ระดับรายได้ในงวดปัจจุบัน
 Y_p คือ ระดับรายได้สูงสุดที่ครัวเรือนเคยได้รับในงวดเวลาก่อน
 d คือ ค่า coefficient ซึ่งแสดงถึงความลาด (slope) ของเส้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง APC และ Y/Y_p นั่นเอง

ความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคกับระดับรายได้ในระยะสั้นและระยะยาวแสดงได้ดังรูปที่ 2.3 สมมติในงวดเวลาที่ 0 ครัวเรือนทำการบริโภค ณ จุด A โดยมีรายได้เท่ากับ OY₀ และมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC₀ ต่อมาในงวดเวลาที่ 1 ครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้นเป็น OY₁ ครัวเรือนจะทำการบริโภคไปตามเส้นการบริโภคระยะยาว (LC) ที่จุด B โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC₁ (รายได้สูงสุดในงวดเวลา ก่อนคือ OY₀) ค่า APC ไม่เปลี่ยนแปลงในงวดเวลาที่ 2 ครัวเรือนมีรายได้ลดลงกลับมาเป็น OY₀ (รายได้สูงสุดในงวดเวลา ก่อนคือ OY₁) ครัวเรือนจะไม่กลับมาทำการบริโภคที่จุด A เหมือนในงวดเวลาที่ 0 อีกแต่จะพยายามรักษาระดับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคไว้โดยจะทำการบริโภคตามเส้นการบริโภคระยะสั้น (SC₁) แทนที่จุด C ค่า APC สูงขึ้นและ APC มากกว่า MPC (Marginal Propensity to Consume : ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภคค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC₂ ในงวดเวลาที่ 3 ครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้นกลับมาเป็น OY₁ ซึ่งระดับรายได้ ณ จุดนี้จะเป็นระดับรายได้เดียวกับระดับรายได้สูงสุดในงวดเวลา ก่อนครัวเรือนจะเลื่อนการทำการบริโภคจากจุด C กลับขึ้นมาอยู่ที่ B ตามแนวเส้นการบริโภคระยะสั้น โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC₁ ค่า APC ลดลงแต่ APC ยังคงมากกว่า MPC ต่อมาในงวดเวลาที่ 4 ครัวเรือนมีรายได้สูงขึ้นไปอีกเป็น OY₂ (รายได้สูงสุดในงวดเวลา ก่อนคือ OY₁) ครัวเรือนจะทำการบริโภคเพิ่มขึ้นตามเส้นการบริโภคระยะยาวที่จุด D โดยมีค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคเท่ากับ OC₃ ค่า APC ไม่เปลี่ยนแปลง

การปรับตัวจะเป็นลักษณะเช่นนี้เรื่อยไปแล้วระดับรายได้ของครัวเรือนว่าจะมีการขึ้นลงเทียบกับระดับรายได้สูงสุดในวงเวลาดีก่อนอย่างไร

รูปที่ 2.3 เส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ

อย่างไรก็ตามเราสามารถกำหนดแนวคิดให้ย้อนกลับไปทางด้านของการออมได้ดังนี้

$$\text{จากสมการ } C + S = Y$$

$$(C/Y) + (S/Y) = (Y/Y)$$

$$(C/Y) = 1 - (S/Y) \dots\dots\dots(3)$$

แทนค่าสมการ (5) ในสมการ (4) จะได้

$$1 - S/Y = c - dY/Y_p$$

$$S/Y = (1-c) + dY/Y_p$$

$$S/Y = e + dY/Y_p \dots\dots\dots(4)$$

โดยที่ e คือค่า APS ในขณะที่ Y/Y_p เท่ากับ 0 ซึ่งเท่ากับ $1-c$

จากสมการ (4) อัตราส่วนของปริมาณการออมต่อรายได้ของครัวเรือนจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ ในงวดปัจจุบันเมื่อเทียบกับระดับรายได้สูงสุดที่ครัวเรือนเคยได้รับในวงเวลาดีก่อน และจากสมการนี้เราจะได้สมการการออมคือ $S = eY + dY$

2.1.3 สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)

Milton Friedman เชื่อว่าครัวเรือนจะมีพฤติกรรมในจัดสรรรายได้เพื่อการบริโภคโดยอิงกับรายได้ในระยะยาว (long term income) ที่คาดว่าจะได้รับมากกว่าพร้อมนี้เขาได้กำหนดให้รายได้ประกอบไปด้วย 2 ส่วนคือรายได้ถาวร (permanent income) และรายได้ชั่วคราว (transitory income) และกำหนดให้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคประกอบไปด้วย 2 ส่วนเช่นกันคือค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวร (permanent consumption) และค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว (transitory consumption) สามารถเขียนในรูปสมการได้เป็น

$$Y = Y^T + Y^P$$

$$C = C^T + C^P$$

โดยที่ Y คือ รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง

Y^T, Y^P คือ รายได้ชั่วคราวและรายได้ถาวรตามลำดับ

C คือ ค่าใช้จ่ายเพื่อบริโภคที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาหนึ่ง

C^T, C^P คือค่าใช้จ่ายเพื่อบริโภคชั่วคราวและค่าใช้จ่ายเพื่อบริโภคถาวรตามลำดับ

Friedman เชื่อว่ารายได้ชั่วคราวซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝันในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งอาจมีค่าเป็นได้ทั้งบวกหรือลบแต่ในระยะยาวแล้วรายได้ส่วนนี้จะหักกลบลบกันพอดีดังนั้นในระยะยาวรายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งจึงมีเฉพาะส่วนของรายได้ถาวรเท่านั้นและเหตุผลทำนองเดียวกันนี้ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในระยะยาวที่เกิดขึ้นจริงจึงมีเฉพาะส่วนของค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรด้วยเช่นกันภายใต้ข้อสมมติที่ว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง

- 1) รายได้ถาวรกับรายได้ชั่วคราว
- 2) ค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคถาวรกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว
- 3) รายได้ชั่วคราวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคชั่วคราว

จะได้ว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของครัวเรือนในระยะยาวจะขึ้นอยู่กับรายได้ถาวร (ควรเป็นรายได้หลังหักภาษีแล้ว) โดยมีความสัมพันธ์กันในสัดส่วนคงที่สามารถเขียนในรูปของสมการแสดงความสัมพันธ์ของการบริโภคในระยะยาวได้ดังนี้

$$C = aY^P \dots\dots\dots (5)$$

$$C/Y^P = a \dots\dots\dots(6)$$

C/Y^P คือค่า APC (average propensity to consume : ความโน้มเอียงเฉลี่ยในการบริโภค) มีค่าคงที่เท่ากับ a ในขณะเดียวกันที่

$$\Delta C = a\Delta Y^p$$

$$\Delta C/\Delta Y^p = a \dots\dots\dots(7)$$

$\Delta C/\Delta Y^p$ คือค่า MPC (marginal propensity to consume :ความโน้มเอียงหน่วยสุดท้ายในการบริโภค) ดังนั้นจากสมการ (6) และ (7) กล่าวได้ว่าในระยะยาวความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและระดับรายได้เป็นความสัมพันธ์ที่ได้สัดส่วนกัน (proportional relationship) โดยมีค่า APC คงที่และเท่ากับ MPC ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Simon Kutznets ตามแนวคิดของ Friedman รายได้ถาวรหมายถึงมูลค่าปัจจุบันของรายได้เฉลี่ยระยะยาวที่คาดว่าจะได้รับซึ่งในระยะยาวรายได้ถาวรในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งจะเท่ากับรายได้ถาวรในอดีต นั่นคือ

$$Y_t^p = Y_{t-1}^p$$

โดยที่ Y_t^p คือ รายได้ถาวรในงวดเวลาที่ t

Y_{t-1}^p คือ รายได้ถาวรในงวดเวลาที่ t-1

แต่หากพิจารณาในระยะสั้นรายได้ถาวรในงวดเวลาใดเวลาหนึ่งจะมีความสัมพันธ์กับรายได้ถาวรในอดีตและส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้นั้นซึ่งเชื่อว่าจะมีความสัมพันธ์กันในรูปของสมการดังนี้

$$Y_t^p = Y_{t-1}^p + b(Y_t - Y_{t-1}^p) ; 0 < b < 1 \dots\dots\dots(8)$$

โดยที่ Y_t คือ รายได้ที่เกิดขึ้นจริงในงวดเวลาที่ t

b คือ สัดส่วนของรายได้ถาวรที่มาจากรายได้ปัจจุบัน

หากคำนึงถึงช่วงเวลาในสมการ (5) และสามารถเขียนสมการได้ใหม่ดังนี้

$$C_t = aY_t^p \dots\dots\dots(9)$$

แทนสมการ (8) ในสมการ (9) จะได้

$$C_t = a(Y_{t-1}^p + b(Y_t - Y_{t-1}^p))$$

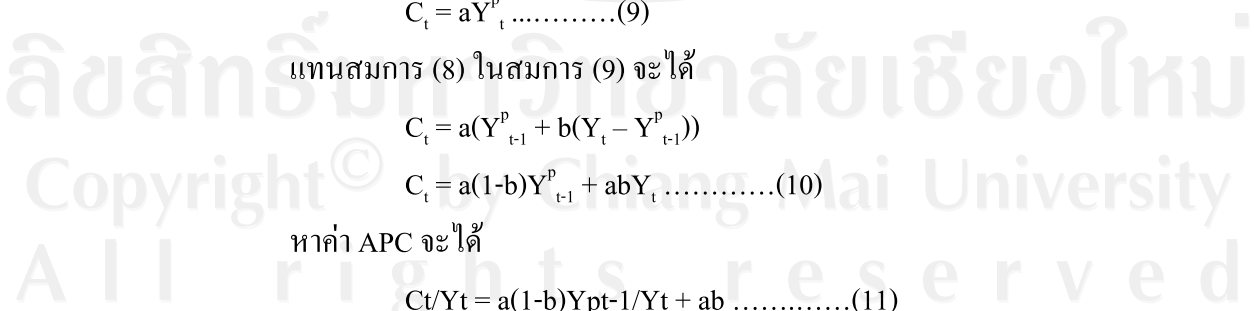
$$C_t = a(1-b)Y_{t-1}^p + abY_t \dots\dots\dots(10)$$

หาค่า APC จะได้

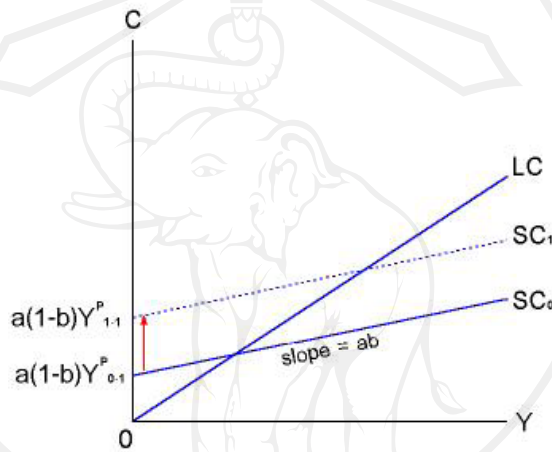
$$C_t/Y_t = a(1-b)Y_{t-1}^p/Y_t + ab \dots\dots\dots(11)$$

หาค่า MPC จะได้

$$\Delta C/\Delta Y_t = ab \dots\dots\dots (12)$$

จากสมการ (10) (11) และ (12) ทำให้สามารถกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการบริโภคในระยะสั้น ณ เวลาใดเวลาหนึ่งตามทฤษฎีนี้จะให้ลักษณะของเส้นการบริโภคตัดกับแกนค่าใช้จ่ายเพื่อบริโภคที่ระดับ $a(1-b)Y_{pt-1}$ ซึ่งค่าตัดแกนนี้จะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอิทธิพลของรายได้ถาวรในอดีต (Y_{pt-1}) นั่นเองความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและระดับรายได้ในระยะสั้นเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้สัดส่วนกัน (nonproportional relationship) โดยเมื่อระดับรายได้สูงขึ้นเรื่อยๆ และสูงกว่ารายได้ถาวรในอดีตค่า APC จะลดลงในขณะที่ค่า $APC > MPC$ ตลอดเวลาโดยสามารถแสดงโดยรูปที่ 2.4

LC คือเส้นการบริโภคระยะยาว SC คือเส้นการบริโภคระยะสั้น

รูปที่ 2.4 เส้นการบริโภคระยะสั้นและระยะยาวตามสมมติฐานรายได้ถาวร

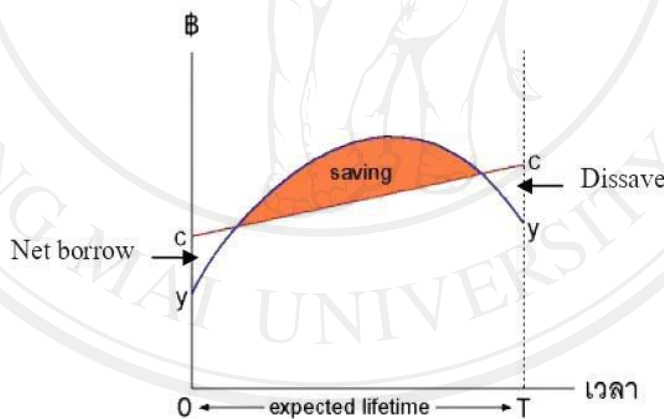
ดังนั้นจากการที่การออมเป็นเงินส่วนเหลือที่ไม่ได้ทำการบริโภคแล้วจึงสามารถเกิดได้ทั้งจาก ส่วนของรายได้ถาวรและรายได้ชั่วคราวสามารถเขียนสมการการออมได้ดังนี้

$$S = f + gY^T + hY^P$$

โดยที่	f	คือ	ปริมาณการออมในขณะที่ยังไม่มีรายได้
	g	คือ	สัดส่วนของรายได้ชั่วคราวซึ่งมีผลต่อการออม
	h	คือ	สัดส่วนของรายได้ถาวรซึ่งมีผลต่อการออม
	Y^T, Y^P	คือ	รายได้ชั่วคราวและรายได้ถาวรตามลำดับ

2.1.4 สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Hypothesis Framework)

Albert Ando and Franco Modigliani และ Richard Brumberg (1963) เชื่อว่าปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในงวดเวลาหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการคาดคะเนของรายได้ตลอดช่วงอายุขัยทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคตหากพิจารณาการกระจายรายได้และปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในวัฏจักรชีวิตที่ควรจะเป็นของบุคคลหนึ่งๆ ดังรูปที่ 2.5 จะเห็นว่าในช่วงชีวิตของบุคคลขณะที่มีอายุน้อยจะมีระดับรายได้อยู่ในระดับต่ำและจะมีรายได้สูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้นต่อมาเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุก็จะกลับมามีรายได้ลดลงอีกครั้ง การกระจายรายได้ตลอดช่วงอายุขัยจึงมีลักษณะเป็นไปตามเส้น yy ส่วนปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคของบุคคลจะสูงขึ้นเป็นลำดับตามอายุขัย โดยมีลักษณะของการกระจายปริมาณการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคตามเส้น cc เมื่อทำการเปรียบเทียบกันระหว่างเส้น yy และ cc แล้วจะพบว่าในช่วงต้นของชีวิตบุคคลจะมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการบริโภค ดังนั้นบุคคลจึงต้องประพฤติดินเป็นผู้ก่อหนี้ต่อมาในช่วงกลางของชีวิตจึงจะเริ่มที่จะมีรายได้เหลือจ่ายจนสามารถชดใช้หนี้เดิมได้และเก็บเงินสะสมไว้สำหรับช่วงปลายของชีวิตเงินสะสมส่วนนี้ก็คือส่วนของเงินออมนั่นเอง

รูปที่ 2.5 รายได้และการบริโภคตามสมมติฐานวัฏจักรชีวิต

2.1.5 การบริโภคและการออม

ปัจจัยที่กำหนดการบริโภคและการออม

1) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริง (Disposable Income) คือ รายได้ที่ภาคครัวเรือนได้รับหักด้วยภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Personal Income Taxes) รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงเป็นระดับรายได้ที่ประชาชนสามารถนำไปใช้จ่ายในการบริโภคและการเก็บออม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและอัตราภาษีเงินได้ส่วนบุคคลจะส่งผลกระทบต่อรายได้พึงใช้จ่าย หากรัฐบาลเพิ่มอัตรา

ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล รายได้ที่สามารถใช้จ่ายได้จริงก็จะลดลง การบริโภคและการออมก็จะลดลงตามไปด้วย ส่วนการลดอัตราภาษีก็จะมีผลกระทบในทางตรงข้าม

2) สินทรัพย์ของผู้บริโภค สินทรัพย์ที่ครัวเรือนถือครองอยู่มีสภาพคล่อง (Liquidity) สูงหรือต่ำไม่เท่ากัน ทั้งนี้พิจารณาจากความยากง่ายและอัตราความเสี่ยงด้านมูลค่าในการเปลี่ยนเป็นเงินสด ในกรณีที่ผู้บริโภคถือสินทรัพย์สภาพคล่องสูงไว้มากผู้บริโภคจะรู้สึกว่าตนมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง สามารถใช้จ่ายเพื่อการบริโภคได้มาก ส่วนกรณีที่ผู้บริโภคถือสินทรัพย์สภาพคล่องต่ำไว้มาก ผู้บริโภคไม่แน่ใจว่าจะสามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ตามเวลาที่ต้องการและได้มูลค่าที่ตนพอใจมากนักน้อยเพียงใด จึงต้องชะลอการบริโภคบางส่วนไว้ก่อน

3) สินค้ำคงทนที่ผู้บริโภคมีอยู่ สินค้ำที่ผู้บริโภคซื้อ มี 2 ชนิด คือสินค้ำประเภทไม่คงทน (Nondurable goods) ได้แก่อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และของใช้ที่หมดเปลืองอื่นๆ รายจ่ายส่วนนี้มีระดับสม่ำเสมอและมีจำนวนค่อนข้างแน่นอน ส่วนสินค้ำประเภทคงทน (Durable goods) เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ ตู้เย็น และเครื่องเรือน เป็นต้น หากช่วงเวลาใดครัวเรือนส่วนใหญ่ครอบครองสินค้ำคงทนไว้มากและยังมีสภาพใช้งานได้ รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้ำเหล่านี้จะอยู่ในระดับต่ำ ในกรณีตรงข้าม รายจ่ายเพื่อซื้อสินค้ำคงทนจะอยู่ในระดับสูง

4) การคาดการณ์ของผู้บริโภค สิ่งที่ผู้บริโภคราคาการณ์และส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อ มีหลายอย่าง อาทิ รายได้ในอนาคต ราคาสินค้ำ ปริมาณสินค้ำ ฯลฯ การคาดการณ์ของผู้บริโภคเกี่ยวกับรายได้ในอนาคต มีผลต่อการบริโภคและการออมในปัจจุบัน หากผู้บริโภคคาดการณ์ว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคต เขาอาจจะลดการออมและเพิ่มการบริโภคในปัจจุบัน ส่วนการคาดการณ์ในทางตรงข้ามจะทำให้เขาตัดสินใจเพิ่มการออมและลดการบริโภคในปัจจุบัน

การคาดการณ์เกี่ยวกับ ราคาสินค้ำมีผลต่อการบริโภคและการออมในปัจจุบันอาจสรุปได้ว่า ในช่วงที่ราคาสินค้ำนั้นมีแนวโน้มสูงขึ้น ผู้บริโภคมักจะคาดการณ์ว่าราคาสินค้ำจะสูงขึ้นต่อไป การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีมาก การออมจะมีน้อย ส่วนในช่วงที่ราคาสินค้ำมีแนวโน้มลดลง ผู้บริโภคมักจะคาดการณ์ว่าราคาสินค้ำจะลดลงเรื่อยๆ การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีน้อย การออมจะมีมาก

5) สินเชื่อเพื่อการบริโภคและอัตราดอกเบี้ย ณ ระดับรายได้ที่ใช้จ่ายได้เท่ากัน ในกรณีที่สังคมนั้นมีระบบการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภคในรูปของการจ่ายเงินค้ำและดอกเบี้ยต่ำ จะจงใจให้มีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคสูงกว่าในกรณีที่ไม่มีระบบการให้สินเชื่อในลักษณะดังกล่าว

อัตราดอกเบี้ยเงินฝากสูงจะจงใจให้ครัวเรือนออมมากขึ้นและใช้จ่ายเพื่อการบริโภคน้อยลง ส่วนอัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่ำ ครัวเรือนจะมีการออมลดลงและมีการบริโภคมากขึ้น

6) **ค่านิยมทางสังคม(Social Value)** เป็นคุณค่าที่สังคมได้กำหนดไว้ว่าเป็นสิ่งที่น่าประพฤติปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม หากค่านิยมทางสังคมให้ความสำคัญยิ่งต่อวัตถุ จะทำให้ผู้บริโภคบางกลุ่มมุ่งการใช้จ่ายในสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือยและมีราคาสูง ทำให้สังคมนั้นมีการบริโภคอยู่ในระดับสูงและการออมต่ำ ส่วนสังคมที่ยึดค่านิยมการประหยัดพอเหมาะ สังคมนั้นจะมีการบริโภคและการออมอยู่ในระดับที่เหมาะสมและมีผลดีทางเศรษฐกิจในระยะยาว

7) **อัตราเพิ่มของประชากรและโครงสร้างอายุของประชากร** ถ้าอัตราเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับสูง รายจ่ายเพื่อการบริโภคจะเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ส่วนกรณีตรงข้าม รายจ่ายเพื่อการบริโภคจะเพิ่มขึ้นในอัตราต่ำ นอกจากนี้ โครงสร้างอายุของประชากรก็มีอิทธิพลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม โดยทั่วไปหากจำนวนประชากรวัยทำงานเทียบกับประชากรทั้งหมดมีสัดส่วนต่ำการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีมาก เพราะประชากรที่ไม่อยู่ในวัยทำงานแม้จะไม่มีรายได้แต่ก็ยังต้องการบริโภค ส่วนในกรณีตรงกันข้าม การบริโภคน้อยและสามารถออมได้มาก

2.1.6 การออมเงินและการลงทุน

การออมเงิน (Savings) หมายถึงรายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่าเงินการออมเงิน(Savings) เป็นการยอมเสียสละเงินที่ต้องใช้จ่ายในปัจจุบันเพื่อจะนำเงินจำนวนนี้ไปใช้ในอนาคทดแทน โดยแบ่งเงินบางส่วนจากรายได้เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้จ่ายเมื่อยามเกษียณอายุหรือเมื่อยามเกิดเหตุฉุกเฉินเงินออมแบ่งเป็น3 ประเภท(มณฑานี ตันติสุข, 2549: 251)

1. เงินออมเพื่อความมั่นคงคือการออมเงินเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินเป็นการออมเงินที่เก็บไว้ใช้เมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นเช่นการเจ็บป่วยอุบัติเหตุการตกงานเป็นต้นเงินออมประเภทนี้จะช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตได้ตามปกติได้ไม่เดือดร้อนเมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น

2. เงินออมเพื่อเกษียณคือการเก็บสะสมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณผู้ที่เกษียณอายุจะมีรายได้ลดลงถ้ามีเงินออมประเภทนี้จะทำให้การใช้ชีวิตยามเกษียณเป็นไปไม่ลำบากและไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่น

3. เงินออมเพื่อการลงทุนเป็นการสะสมเงินออมเพื่อนำเงินไปลงทุนทำธุรกิจหรือลงทุนในหลักทรัพย์เช่นลงทุนในตราสารหนี้ตราสารทุนหรือซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อขายต่อโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีผลตอบแทนเพิ่มมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับจากการออมเงินไว้ที่ธนาคาร

การลงทุนหมายถึงการที่นำลงทุนตัดสินใจลงทุนเมื่อนักลงทุนเหล่านั้นมีรายได้มากกว่าการบริโภคอุปโภคจึงนำเงินส่วนเกินจากการบริโภคมาตัดสินใจลงทุนเพื่อที่จะหา

ประโยชน์จากเงินจำนวนนี้หรือเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มโดยการตัดสินใจนั้นจะมีการพิจารณาถึงผลประโยชน์หรือผลตอบแทนที่จะได้รับในอนาคตรวมถึงความเสี่ยงเพื่อชดเชยกับเงินที่นักลงทุนสูญเสียโอกาสในการบริโภคอุปโภคในปัจจุบัน(พรอนงค์ บุษราตระกูล, 2547: 3)

ตลาดเงิน (Money Market) คือตลาดที่ทำการซื้อขายเครื่องมือทางการเงินหรือแหล่งกั๊ยืมเงินระยะสั้นไม่เกิน 1 ปี โดยมีธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นธนาคารกลางของประเทศเป็นผู้ควบคุมดูแลสถาบันการเงินในตลาดเงิน(พรทิพย์ เขียรธีรวิทย์, 2548)

ตลาดทุน (Capital Market) คือตลาดที่ทำการซื้อขายเครื่องมือทางการเงินหรือแหล่งกั๊ยืมเงินระยะยาวตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป โดยมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นผู้ควบคุมดูแลสถาบันการเงินในตลาดทุนสามารถเปรียบเทียบข้อแตกต่างระหว่างตลาดเงินและตลาดทุนได้ดังนี้

1. ระยะเวลาของตราสารตราสารในตลาดเงินมักมีระยะเวลาด้านคือไม่เกิน 1 ปีแต่ตราสารในตลาดทุนมักมีระยะเวลายาว
2. ตราสารทางการเงินในตลาดเงินมีตราสารหนี้เพียงอย่างเดียวส่วนตราสารทางการเงินในตลาดทุนมีทั้งตราสารทุนและตราสารหนี้
3. สถาบันที่กำกับดูแลตลาดเงินจะมีธนาคารแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำกับดูแลส่วนตลาดทุนจะมีคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำกับดูแล
4. สภาพคล่องทางการเงินตลาดเงินจะมีสภาพคล่องทางการเงินมากกว่าตลาดทุน

แนวคิดรูปแบบการออม(ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2551)

รูปแบบการออมได้แก่

1. การออมในตลาดเงินตลาดเงินในระบบมีสถาบันการเงินเป็นศูนย์กลางในการระดมเงินออมจากครัวเรือนซึ่งถือเป็นแหล่งที่มาของเงินทุนและนำเงินทุนไปปล่อยให้ผู้กู้ยืมแก่ผู้ขาดแคลนเงินในระยะสั้นลักษณะเด่นของตลาดเงินคือทุกกิจกรรมเป็นการกู้ยืมผ่านตัวกลางและระยะเวลาการกู้ยืมสั้นไม่เกิน 1 ปีการออมในตลาดเงินได้แก่

1.1 การออมกับธนาคารรับฝากเงินประเภทกระแสรายวันหรือเดินสะพัดออมทรัพย์เงินฝากประจำเงินฝากแบบพิเศษมีเงื่อนไขในการรับฝากเงินและการจ่ายผลตอบแทนและการฝากออมทรัพย์พิเศษแบบมีรางวัล

1.2 การออมกับสถาบันที่มีใช้ธนาคารได้แก่

- 1) บริษัทเงินทุนบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์บริษัทเครดิตฟองซิเอร์รับฝากเงินในรูปแบบตั๋วสัญญาใช้เงิน
- 2) สหกรณ์ออมทรัพย์อยู่ในรูปเงินฝากคล้ายธนาคารพาณิชย์และเงินค้ำหุ้น

3) บริษัทประกันชีวิตเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมระยะยาวจากประชาชนในรูปแบบกรมธรรม์ประกันชีวิตโดยผู้ซื้อกรมธรรม์จะต้องจ่ายเบี้ยประกันเป็นงวดๆตามรูปแบบของการประกันชีวิต (พรทิพย์ เชียรธีรวิทย์, 2548: 137)

2. การออมในตลาดตราสารหนี้ตลาดตราสารหนี้เป็นศูนย์กลางที่ระดมเงินทุนจากผู้ออมไปยังผู้ลงทุนโดยตรงมีสภาพเป็นเจ้าของที่ผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ยที่ตราไว้ส่วนลดรับ (ส่วนต่างระหว่างราคาไถ่ถอนหุ้นกู้กับราคาหุ้นกู้ที่ออกเสนอขายครั้งแรกและกำไรหรือขาดทุนจากการซื้อขายในตลาดรอง) การออมในตลาดตราสารหนี้(สันติ กิระนันท์, 2548: 10-11) ได้แก่

2.1 ตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลเป็นตราสารหนี้ที่ออกโดยกระทรวงการคลังผู้ถือมีฐานะเป็นเจ้าของรัฐบาลได้แก่ตัวเงินคลังและพันธบัตรรัฐบาล

2.2 ตราสารหนี้ที่ออกโดยองค์กรภาครัฐเช่นพันธบัตรรัฐวิสาหกิจพันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

2.3 ตราสารหนี้ภาคเอกชน (หุ้นกู้) เป็นตราสารหนี้ที่มีอายุมากกว่า 1 ปีที่ออกโดยภาคธุรกิจเอกชนเพื่อระดมทุนจากประชาชนทั่วไปนำไปใช้ในการดำเนินกิจการซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์พ.ศ.2535

3. การออมในตลาดทุนการออมในตลาดทุนได้แก่การลงทุนในหลักทรัพย์อันประกอบไปด้วยหุ้นสามัญหุ้นบุริมสิทธิหน่วยลงทุนหรือตราสารแสดงสิทธิในทรัพย์สินของโครงการจัดการลงทุนบริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุนของกองทุนใบสำคัญแสดงสิทธิในการขอซื้อหุ้นสามัญของบริษัทผู้ออกตามระยะเวลาที่กำหนดในอนาคต(Warrant) เป็นต้นการลงทุนในตลาดทุนอาจมีลักษณะพิเศษซึ่งแตกต่างไปจากการลงทุนในตลาดเงินและตลาดตราสารหนี้ที่ให้ผลตอบแทนในรูปแบบตัวเงินที่คงที่เช่นการฝากเงินกับสถาบันการเงินการซื้อพันธบัตรรัฐบาลความแตกต่างมีดังนี้

ประการแรกผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดทุนมี 2 ช่องทางคือช่องทางแรกได้รับในรูปของเงินปันผลของหุ้นที่บริษัทนำออกจำหน่ายอัตราเงินปันผลที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับนี้มีได้กำหนดไว้ตายตัวล่วงหน้าแต่ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานและผลกำไรของผู้ประกอบการและผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนอีกช่องทางเป็นกำไรหรือขาดทุนจากส่วนต่างระหว่างราคาหลักทรัพย์ที่ซื้อและราคาหลักทรัพย์ที่ขายขึ้นอยู่กับสภาพเศรษฐกิจโดยรวมอุตสาหกรรมตัวบริษัทและตลาดช่วงที่ซื้อและขาย

ประการที่สองสภาพคล่องของหลักทรัพย์ในตลาดทุนต่ำกว่าตลาดเงินและตราสารหนี้และมีความไม่แน่นอนหรือความเสี่ยงเกิดขึ้นได้บ่อยครั้งขึ้นอยู่กับระดับของอุปสงค์ของตลาดซึ่งเปลี่ยนแปลงได้ง่ายต่อปัจจัยภายในและภายนอก

4. การออมในรูปแบบอื่นๆนอกเหนือจากที่กล่าวมาซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสิ่งของต่างๆหรือการสะสมสิ่งของที่มีมูลค่าเปลี่ยนแปลงไปตามระยะเวลาความนิยมการ เก็บกำไรหรือความพอใจได้แก่ทองคำที่ดินบ้านเงินตราต่างประเทศวัตถุโบราณพระเครื่อง แสตมป์ เป็นต้นแบ่งรูปแบบการออมเป็น 2 รูปแบบคือ

1. การออมทางการเงินได้แก่เงินสดในมือเงินฝากธนาคารเงินฝากสหกรณ์
2. การออมในรูปสินทรัพย์ได้แก่ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นไม่ใช่สิ่งของหรือเครื่องใช้ใน คราวเรือนเช่นอสังหาริมทรัพย์

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาติ เต็มสงสัย (2542) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์รายได้และรายจ่ายของอาจารย์ สถาบันราชภัฏในภาคเหนือการศึกษาค้นนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์รายได้และ รายจ่ายของอาจารย์สถาบันราชภัฏในภาคเหนือว่ามีลักษณะรายได้และรายจ่ายเป็นอย่างไร และ ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดรายได้และรายจ่ายของอาจารย์สถาบันราชภัฏในภาคเหนือ ซึ่งการศึกษาค้น นี้ได้ทำการออกแบบสอบถามอาจารย์สถาบันราชภัฏ 8 สถาบันในภาคเหนือ จำนวน 315 ตัวอย่าง โดยวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด และในส่วนของ การวัดความเสมอภาค ของการกระจายรายได้ ใช้วิธีสร้างลอเรนส์ และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์จินี ผลการศึกษาพบว่า เพศ อายุ และจำนวนคาบที่สอน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับรายได้ทั้งหมดของอาจารย์ อาจารย์ เพศชายมีรายได้มากกว่าอาจารย์เพศหญิง อาจารย์ที่มีอายุมากและจำนวนคาบที่สอนมากขึ้นจะมี รายได้เพิ่มขึ้น สำหรับผลการศึกษารายจ่ายของครุฑเรือนของอาจารย์พบว่า อายุ จำนวนสมาชิกใน ครุฑเรือน และรายได้ทั้งหมด มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับรายจ่ายของครุฑเรือน ซึ่งเมื่ออายุจำนวน สมาชิกในครุฑเรือน และรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้รายจ่ายของครุฑเรือนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ในการศึกษา พบว่าค่าสัมประสิทธิ์จินีเท่ากับ 0.2205 การกระจายรายได้ของอาจารย์ราชภัฏในภาคเหนืออยู่ใน เกณฑ์ดี

พนม กิติวัง (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการออมของครุฑเรือนในเขตเทศบาล นครเชียงใหม่ การศึกษาค้นนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงรูปแบบของการออมของครุฑเรือนใน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการออม และแนวโน้มในการออมของ ครุฑเรือนในอนาคต ซึ่งการศึกษาค้นนี้ได้ทำการออกแบบสอบถาม โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบจัด ชั้นภูมิ(Stratified Random Sampling)จำนวน 300 ครุฑเรือน ซึ่งใช้เครื่องมือทางสถิติคือ ร้อยละ และ ใช้สมการ Multiple Regression จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการออมของครุฑเรือนยังให้ ความสำคัญการออมกับสถาบันการเงินค่อนข้างสูงคิดเป็นร้อยละ 39.17 รองลงมาจะออมในรูปของ

กรมธรรม์ประกันชีวิตคิดเป็นร้อยละ 22.41 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนนั้น พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการออมของครัวเรือนนั้นมีปัจจัย 2 ตัวแปร คือ รายได้ของครัวเรือน และ อายุของหัวหน้าครัวเรือน มีความสำคัญต่อการออมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น 1 บาท จะทำให้ความโน้มเอียงในการออมเพิ่มขึ้น 0.223 บาท และอายุของหัวหน้าครัวเรือนเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้ความโน้มเอียงในการออมเพิ่มขึ้น 0.226 บาท โดยมีสัมประสิทธิ์การตัดสินใจอยู่ที่ 10.6% และแนวโน้มการออมครัวเรือนในอนาคตพบว่า กลุ่มของครัวเรือนตัวอย่างร้อยละ 95.2 คาดว่าจะออม ซึ่งครัวเรือนให้ความสำคัญด้านความมั่นคงร้อยละ 41.20 เหตุผลรองลงมาได้แก่ ผลตอบแทน สำหรับครัวเรือนที่คาดว่าจะไม่ออมในอนาคตร้อยละ 35.71 เนื่องจากไม่รู้จะออมในรูปแบบใด ร้อยละ 28.57 ไม่ออมเนื่องจากผลตอบแทนที่ได้รับไม่น่าพอใจ เหตุผลรองลงมา คือ ไม่เชื่อมั่นในความมั่นคงของสถาบันการเงิน

ธิดารัตน์ สงวนศักดิ์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้ประจำ กรณีศึกษาพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (เชียงใหม่)ภาคเหนือและพนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษารั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออมของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (เชียงใหม่)ภาคเหนือ (กพน.1)และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ (กพจ.เชียงใหม่) การศึกษารั้งนี้เก็บตัวอย่างทั้งหมด 240 คน โดยทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างตามสะดวก (Convenience Sampling) ใช้เครื่องมือทางสถิติคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก โดยการวัดระดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ใช้มาตราวัดของ Likert's Scale จากการศึกษาพบว่า พนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเขต 1 (เชียงใหม่)ภาคเหนือ (กพน.1)และพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่(กพจ.เชียงใหม่) ส่วนใหญ่ออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา ออมเงินสมทบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพร้อยละ 9-10 ของเงินเดือน ฝากเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ปีละ 600-1,000 บาท ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์แบบฝากออมทรัพย์โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ระบุจำนวนเงินฝาก และยังมี การออมในรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ ทองคำรูปพรรณ ที่ดิน กองทุนรวม เก็บไว้กับตัวเอง จำนวนเงินที่ออมตั้งแต่ 10,000 บาท จนถึง 2,000,000 บาท และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของสถาบันการเงินทางด้านผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อการออมโดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือให้อัตราผลตอบแทนการออมสูง

รัตติญา สุขสวัสดิ์ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจรายได้ ค่าใช้จ่าย และการออมของผู้เงินได้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษารั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจแหล่งที่มาของรายได้ของประชาชน สำรวจรายละเอียดของค่าใช้จ่ายและรายละเอียดการออมและการลงทุนของประชาชน ผู้มีรายได้ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษารั้งนี้เก็บตัวอย่างทั้งหมด 500 ตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accident sampling) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ได้แก่ ความถี่ อัตราส่วนร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า รายได้ของผู้มีเงิน ได้ส่วนใหญ่เป็นรายได้ทั้งของตนเอง และครอบครัวจากการประกอบอาชีพหลักเดือนละ 5,000-15,000 บาท และจากการประกอบอาชีพเสริมเฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาท แหล่งที่มาของรายได้หลักมาจากเงินเดือนหรือค่าตอบแทนจากอาชีพหลักมากที่สุด แหล่งรายได้รองได้จากค่าตอบแทนจากอาชีพเสริม และกำไรจากการค้าขาย รายจ่ายของผู้มีเงินได้ เป็นรายการจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค คือ ค่าอาหารประจำวัน ค่าของใช้ในชีวิตประจำวัน รายจ่ายเพื่อสุขภาพ และบันเทิง คือ ค่าใช้จ่ายในสถานบันเทิง รายการจ่ายในระบบสาธารณูปโภค คือ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และค่าน้ำประปา ส่วนใหญ่ผู้มีเงินได้มีค่าใช้จ่ายในแต่ละประเภทรายจ่ายเดือนละต่ำกว่า 5,000 บาทนอกจากนั้นผู้มีเงินได้ร้อยละ 40.4 ของผู้มีเงินได้ทั้งหมด ยังมีรายการจ่ายที่เกิดจากภาระหนี้จากการเข้าซื้อสินค้า เครื่องอำนวยความสะดวก และการผ่อนชำระที่อยู่อาศัย โดยการออมด้วยการฝากธนาคารพาณิชย์ และเก็บเองไว้ที่บ้าน การลงทุนเป็นการลงทุนในธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากที่สุด สำหรับการเลือก แหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ นำมาจากเงินออมของตนเองและครอบครัวมากที่สุด รองลงมาเป็นการกู้ยืมสถาบันการเงิน

วารภรณ์ กิตติวรบุตร (2549) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การออมและพฤติกรรมการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในกรุงเทพมหานคร โดยการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย จากผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คนพบว่าส่วนใหญ่มีการออมหลายรูปแบบ โดยมีรูปแบบการออมโดยฝากเงินกับสถาบันการเงินเป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิต ซื้อหุ้นในตลาดหลักทรัพย์หรือกองทุนรวม ซื้อสินทรัพย์อื่น เช่น ทองคำ ที่ดิน ซื้อสลากออมสินหรือธกส. ซื้อพันธบัตรหรือหุ้นกู้เอกชน และเล่นแชร์ มีจำนวนเงินออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน 1,001-3,000 บาท ระยะเวลาในการออมนาน 1-5 ปี มีเหตุผลในการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามเจ็บป่วยหรือชรา เป็นลำดับแรก รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ เพื่อเป็นหลักประกันให้ครอบครัว เพื่อการศึกษาของตนเองหรือบุตรหลาน เพื่อดอกเบี้ยและเงินปันผล เพื่อซื้อสินทรัพย์ เพื่อการยอมรับในสังคมและเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้เงิน และส่วนใหญ่ ออมเงินมากที่สุดโดยฝากเงินกับสถาบันการเงิน ปัจจัยด้านความเสี่ยงที่ผลต่อการออม พบว่ามีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดเงิน ปัจจัยย่อยคือ ระยะเวลาในการออม ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดตราสารหนี้ คือ ระยะเวลาในการออม ปัจจัยด้านความเสี่ยงของการออมในตลาดทุนปัจจัยย่อย คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากภาวะตลาด ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการออมมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีปัจจัยย่อยที่มีความสำคัญลำดับแรก คือ ภาวะเศรษฐกิจ และด้านปัญหาในการออมของพนักงานธนาคารกสิกรไทย จำกัด(มหาชน)

ในกรุงเทพมหานคร คือ ปัญหาการฝากเงินกับสถาบันการเงิน ได้แก่ ผลตอบแทนต่ำ ปัญหาการซื้อกรรมกรรมจากบริษัทประกันชีวิต ได้แก่ ไม่เข้าใจรูปแบบกรรมกรรม ปัญหาการซื้อหลักทรัพย์ ได้แก่ มีความเสี่ยงสูงและปัญหาการออมรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ ไม่สะดวกในการใช้บริการซื้อขาย

ทฤษฎีกรณี **เนื้อหา (2552)** ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการออมของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมหรือการก่อกองของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลปฐมภูมิได้มาจากการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 นาย โดยการสุ่มแบบบังเอิญ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบโดยใช้ไคแอสควร์ (Chi-square test) จากผลการศึกษาโครงสร้างรายได้ของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่มีระดับอัตราเงินเดือนอยู่ในช่วง 12,741-17,480 บาท มีเงินประจำตำแหน่ง 3,000 บาทต่อเดือน มีเบี้ยเลี้ยงตอบแทนอยู่ในช่วง 500-1,000 บาทต่อเดือน รายได้รวมอยู่ในช่วง 28,001-48,000 บาทต่อเดือน ผลการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่จะมีการบริโภคส่วนตัวน้อยกว่า 8,000 บาท มีการอุปโภคภายในครอบครัวต่อเดือน น้อยกว่า 3,000 บาท มีการใช้จ่ายเพื่อผ่อนสินทรัพย์ของครอบครัว น้อยกว่า 8,000 บาทต่อเดือน มีการใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของตนเอง และบุคคลในครัวเรือนน้อยกว่า 2,000 บาทต่อเดือน มีการใช้จ่ายทางสังคมน้อยกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการออมและการก่อกองของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สาขงานที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติหน้าที่ สถานภาพ อาชีพของคู่สมรส จำนวนบุตรที่อุปการะ และรายได้รวมต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการออม พฤติกรรมการบริโภคของกลุ่มตัวอย่าง ไม่มีความสัมพันธ์กับการออมของกลุ่มตัวอย่างแต่อย่างใด สำหรับการก่อกองนี้มีความสัมพันธ์กับ สถานภาพ ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคภายในครอบครัว ค่าใช้จ่ายอื่นๆ และรายได้รวม ส่วนปัจจัยอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการก่อกอง